

mattoman isänmaan puolesta, eivätkä rientäneet armeijaan kuten kapitalistien sotilaat, saamaan rintaansa elottoman mitalin ja sodan tuottua kulkemaan kerjäten, työttöminä kaupunkien kaduilla. He riensivät puolustamaan todellista isänmaata, joka taakaa heidän lapsilleen ja, jos palaavat rintamalta heille itselleenkin, elämään huolon ja turvallisuuden ja tietoisina siitä, että eivät pety, vaan että heidän voimallaan todella voidaan luoda uusi työllisten isänmaa.

Ennenkuin Venäjän köyhälistö kunnolla suoriutui omista sisäisistä vihollisistaan, riensivät Euroopan vertaanoavan imperialismin käytyrät ulkopuolelle sen kiinnittämällä jossakin toisella kielillä, aikoen läivittää työväenvaltion ja nostaa uudelleen tsarhallitus. Kun Venäjän taloudellinen tilanne oli kaikkipuolien rappaantunut ja surkeasti olisi kaivattu miehistä työvoimaa rakentamistyöhön, ja kun yhä uusia ja uusia hyökkäyksiä ulkopuolelta uudistettiin oli heidän pakko olla aina valmiina taisteluun, joutuen tekemään taloudellista rakentamistyötä ase kädessä parhaimpien ollessa vakituisesti armeijassa.

Kuin ukkopuolinen ahdistus näin kävi yhä uhkaavammaksi alettiin Venäjän naistenkin keskuudessa myös varustautua vihollista vastaan, perustamalla naispataljoonia, jotka myöhemmin, voittamattomuutensa vuoksi nimettiin kuoleman pataljoonaksi. Tämän pataljoonan sotilaat eivät ryhtyneet armeijaan mitään eikä yksiköiden lihapotjensa vuoksi, vaan he astuivat riviin tietoisina siitä etteivät palaja, vaan että he tulevat uhraamaan henkensä kansansa, lastensa ja tulevain sukupolvien vapauden luomiseksi.

Päättävälänsä ja varmoina voittoaan, lausuvat lähtessään rintamalle, **"Ainoastaan meidän ruumiidemme yli voi vihollinen marssia!"** Se oli tunnuslause siitä, että viimeiseen asti on jokainen paikallaan perääntymättä, täyttäen rehellisesti tehtävänsä luokkaansa kohtaan.

Tämä onkoon pienenä, esimerkiksi nä kuvauksena meille, jotka vielä viromme kapitalismin ikeen alla, että alkaisimme kasvattamaan itseämme todellisessa luokkahengessä, josta on seurauksena, ettei meitä, eikä meidän lapsiamme enää voida narrata porvarillisilla korulauseilla isänmaasta.

Velvoittavia muistoja vuodelta 1918

(Kirjasta "Vankina Valkoisen Vallan")

Eritän Kaakkois-Hämeen kaupungin katuja astelee suuri joukko naisia järjestetyissä riveissä ja asetettujen suojeluskuntalaisten ympäröimänä.

Mikähän tuo kulkue on? Ovatko han he kentällä vapautettuja pakolaisia? Ei! Niitä he eivät voi olla. Varhain liikkeellä oleva tapauksen näkijä heviä kymmeniä todellisuuteen. Kysymyksessään on tietysti viimeisinä vilkkohuun niin yleiseksi tullut joukkomurhaaminen... Niin se on...

Kulkue kääntyy metsään, jossa kaupungin hautausmaa sijaitsee.

Hautausmaalle johtava portti aarahtaa, aukenee, ja hiljainen urhottarien kulkue astelee tähän teurastusaitaukseen.

Kuularuisku käyttäjineen odottaa äskenkalvetun haudan reunalla saalistaan.

Vielä joku askel....

"Sels!"

Kulkue pysähtyy.

"Kuularuisku on vietävä kauemaksi", kuuluu päällikön määräys ja hän jatkaa: "sillä meillä on tänään tavallista enemmän tehtävää. Onhan tänään kesän ensimmäinen juhlapäivä ja vapaa valkoinen Suomikin tahtoo uhrata runsaan veriuhrin ensimmäiselle juhlapäivälle, joka sen vapautta on todistamassa!" Tätä sanoessaan kat-

sahtaa hän naisiin ja murahtaa ivallisesti.

Naiset asetetaan rinnakkain vastapäätä kuularuiskua, jonka takana käyttäjä kiihuvin, vertahimoavin silmin odottaa käskyä, joka on hänelle antava tilaisuuden tehdä miellehtivänsä kappian kukistamisen tarkoituksessa.

"Alkaka!"

Tr tr tr rrr....

Volhketta, sadatteluja, syytöksiä ja kironsta naisjoukosta. Toiset lyhyistyvät kokoon, ennenkuin kuolettava luoti on heidät lopullisesti saavuttanut, mutta kuularuiskukäyttäjää on kyllin taitava heidät sieltäkin tavoittamaan.

Vielä joku silmänripäys ja kaikki ovat kaatuneet.... Hiljaisuus....

Nuori, kultakutritinen tyttö nonsee istumaan, niin että verimen rinta näkyy yll toisten kaatuneiden ja huuntaa heleillä, mutta uhmaavalla äänellä:

"O! teitä, te konnaat, jotka vortta janootte! O! teitä, jotka aatetta tappakseenne ihmisen tapatte! Unsiassa merkeissä on Suomen työväki tämän jälkeen nouseva vapausta ja oikeutta hankkimaan. Niin unsiassa merkeissä... tulevaisuutta... suurien... aatteiden johtamana..." Hän laskeutuu maahan ja verinen rinta korahuttaa viimeisen kerran.

Valkoiset olivat jääneet kuin kivetynä kuuntelemaan työn huutoa ja työhön vaikuttua maahan oli heidän valkea saavuttanut entinen kivetynyt siluutilansa. Päällikkö rohkaisi kuitenkin itsensä ensimmäiseksi, otti manseripistoolin kotelostaan ja ampui sinne tänne joitakin laukauksia. Tämä "ihmisrakkautta" osoittava teko oli tosin turha, sillä kaikki olivat jo kuolleet.... kuolleet ja kylmenneet....

Päivemällä tuotiin joukko miesvankia, jotka kantoivat siskoja, äitiensä, rakastettujensa tai ehkä taisteluveroleikkensa veriset ruumiit hautaan.

He peitivät haudan sydänten itkevissä kyynelissä... kalbon, pettymyksen kyynelissä.

O! hiljaista... Vain tuuli soitti suruhymyjään. Se soitti velvoituksen sävelillä jälkeensäjääneille veljille ja sisarille.

M. Lanz.

Juhani Onneton

Alakulosen syyssyytteen ratoksi jälleen tuttavani halpaan majaan, joka — totta puhuen — oli maalattu ilalla ja valaistu hämähäydellä. Ja ikkainen oli hän itsekin, takkuinen, ryysyihin parempiin kuin vaatteisiin kledotettu, mutta hänen sielunsa oli täynnä salaperäisiä mietteitä ja arvoituksia. Mielelläni vertasin minä hänen sielunsa tähden, joka vähitellen mustalta taivaalta oli pudonnut rikkakaasaan.

Ylen istui hän taiteellisessa, mahtavassa ja puollittain makuavassa asemossa, vaellellen omista tarumaailmoissaan. Puollittain suljettiin silmin katseltiin hän haitioituneena ikkaiselle, muurilaastin peittämälle seinälle. Tuolani hän tuskin huomasiakaan, kuitenkin ei hän hennonut rikkoo tuntemaansa, eikä sen vuoksi kääntänyt kasvojaan minuun päin. Kuitenkin olin minä mielinen vieras. Hänen suunsa avautui hiljalleen kuin kukan nuppu ja lennokkaita sanoja alkoi tulvia hänen huultensa:

— Se on ihana näky! Minä löidin sinne Newskin siljat ja sultaanin pnutarhat!

— Niin mihinkä? — Minä en ymmärrä yhtään mitään, tulkittomana vain katselel seinälle, jonka peittivät halkeamat kuin joet kartalla.

Hän nousi jaloilleen, asetti ruumiinpainon toiselle jalalleen ja pronsisivistosta muistuttavassa, uljaassa ja mahtavassa asemossa seisoen, käsi koholla viitaten ylös seinälle, alkoi hän plastillisiin elein puhua kuin suurelle näkymättömälle kuulijakunnalle:

— Taide — aloitti hän ja minun täytyy tunnustaa, että viirähdyks kävi läpi ruumiini. Se oli kuin mahtava orkesterin ensi puhallus.

— Taide, se on...

Äkkiä katkaisi hän ajatuksensa ja oli hiljaa kuin yö ukkosen jyrrähdysten jälkeen. Siitten asetti hän kädet syvälle housujen taskuihin, astui eteen, kumartui, katseli syvälle silmiini ja kysyi ivallisesti:

— Tiedätkö sinä mitä on taide? — ja nopeasti, ennen kuin ehdin mitään läänähättä, vastasi: — Nykyajan taide on — pari ämpäriä värimultaa ja muutamia kyynäriä kangasta!

Minä olin hämmästyntynyt ja samalla nolostunut. Mitä merkitsi tämä laskeutuminen ylevästä jylhydestä matalaan jokapäiväisyyteen. Ikkäinkuin olisimme laskea karvattaneet lumihulppuisilta alpeilta jonnekin suden luolaan. Mutta tämä oli vain välikohtaus ja hiljalleen aloimme me taas kohota pylväi kohti. Hän kertoi esimerkin taidenäyttelystä.

Koruton ja naivi luonnontapasi, alkansa katseltuaan viivoja ja täpliä joutui taiteilijan sellän taakse ja kysyi avomielisesti ja vilpittömästi: "Herra, saisko luvan kysyä, mikä aihe tässä teidän takissanne on?" Olipa hän hienessä vain paljasta maalipilkkuja eikä mitään muuta. Se oli ihmellistä ja todellisinta arvostelua, mitä hän milloinkaan oli kuullut.

— Minä olenkin ajatellut ryhtyä keräämään vanhoja maalarien takkeja. Sovittelten niitä raameihin ja kuljetan kaupungista toiseen ihmeteltäväksi.

Mutta hän rakasti maailmaa ja sen ihmisiä. Huokailleen, alakuloisena istui hän hämähäin murkkaan ja surullisena, puollittain lempeästi arvosteli:

— Taiteen kaupungin alla on kulkeut maanjäristys ja huuhkajat asuvat taiteen tempelissä... Aamulla maalataan kuva ja illalla karisee auringon säteissä kuivunut maali pois; silmät, nenä ja posket putoilevat alas kuin spitaalittaisen lihakset. Hyi! Veitsen kärjellä voidaan raapatella pois kokonaisia vuoristoja, meriä ja saarjoukkoja. Ihmiset ovat erehtyneet pitämään maalia ja kättä taiteena... Taide ei ole ainetta. Mutta jos sen kerran välttämättömästi täytyy ilmetä aineessa, niin minkä tahansa sitä sillä tavalla viiristellään. Tavalliseen käsilaukkun ei voi kääriästä kuohuvia kekkoa, palavia kyliä ja kiltäviä rautatiejuomia... Taide on muotia. Minun pitäisi perustaa taidemuseo! Sinne asettaisin minä luonnollisia ihmisiä. Arabialaisia, sudanilaisia, jaavalaisia tyttöjä ja pariislaisia kamottaria. Siinä on eläviä, hengittäviä taideteoksia. Olkaa hyvä, koskekaa! Iho tuore, lämpöinen. Siellä olisi eskimolaisia, laatikon kyljessä lippu: "Ihminen. Laji: homus animalis. Kily kahdella jalalla: hänä! surkastunut."

— No! — lepetti hän voimakkaasti, ja tuo pieni sana tuntui sisältäviin kokonaisen sarjan esteettisiä kysymyksiä ja ongelmia.

Nousin käveläkseen, mutta hän viittoi tuolla ja kokonaaan muuttuneella, arvoituksellisella äänellä, joka pani ainut ehdottomasti tottelemaan, määräsi:

— Istu!

Nähtävästi oli jotakin erikoista ja arvoituksellista tulossa. Minut valtasii samanlainen tunnelma kuin jos olisi lähestynyt huutuneen sade lakeudelta ja jo humisutt läheisessä ruuhkossa. Ikkäinkuin kaupussa hehuli hän omassa salaperäisyydessään ja innossaan.

Nyt teki hän tempun, joka pani minun ehdottomasti miettimään, että hän oli harjoittanut noituutta viime aikoina. Hän otti ikkaisen vasaran käteensä ja läi, kumautti kolon seinään; kivijauho pölähti lattialle. Odotin tulenkielii ja pirua. Mutta talkauskosen käsitykseni karkoitti hän piiankin jylhäväällä, juhlailla sanoillaan:

— Suurinta taidetta maailmassa? Tämä on tosin vain esimerkkiruutu, mutta täällä, katso! — Ja hän osoitti sormellaan toista kohtaa seinässä, jossa oli viisi ruutua. — Nämä ovat

hieroglyffejä ihanan laakson suula, taiteen laakson! Ne ovat taiteen avaimia!

— Niin mitä ovat? — kysyin minä toikuttomasti, josta hän näytti loukkaantuvan, keskeytti hetkeksi puheensa, mutta jatkoi pian kabbalististen kuvioidensa sellystä, osoittaen niitä sormellaan:

— Numero 1: nenä; numero 2: suu; numero 3: leuka; numero 4 ja 5: silmät. Hiukset olen minä pyyhkäissyt lattiaharjalla... Se on sielun kuva! Henkitys suuren miehen nerosta. Vaikka hänen kauneutensa on ääretön, ei hän halveksi minua. Hän seurustelee minun kanssani. Sulous ja ylevät tunnelmat leviävät yllä täällä harjua majan. — Hän pyyhkäisi kyyneleen silmästään nähtävästi liikuttamana siitä, että joku enkeliäinen olento seurustelee näin kurjan miehen kanssa.

Tämä oli hyvin liikuttavaa ja juhlaista, mutta siitä huolimatta en minä voinut nähdä seinässä mitään muuta kuin viisi ruutua ja lattiaharjalla tehdyn ikkäläiskin. Odotin, vaikka en kuitenkaan voinut uskoa, että seinästä putosi muurilaasti pois ja raameihin ilmestyisi joku ihana kuva.

Hänä viisyytti. Hän otti savikukon käteensä ja puhalteli taiteellisia kuvauksia yhäkin luoden mystillisiä katseita ylös taiteelliseen seinälle.

Mikä jättäjämainen mielikuviutus hänellä olikaan keksii nyt muutamista vasaran iskusta ihania kuvia. Mutta täytyy minunkin tunnustaa, että perinpohjin liikahtanut mielikuviutukseni kykeni viimeinkin löytämään seinästä hinneet naisen kasvot ja kuta kauemman niitä katsol, sitä selvemmäksi tulivat piirteet. Kasvot näyttivät hymyilevän. Ja se lie neekin ainoa hymy, minkä tämäkin onneton mies sai maailmassa osakseen.

Hän puhalsi viimeiset kukaukset, asetti savikukon hyllylle ja näytti palaavan jälleen maan päälle.

— Kohota aletaan täällä näytellä työmiehen vaimoa — sanot hän. Se on: hänen vaimonsa palasi kaupungilta.

— Tämä muuttuu taistelukuviutiksi. Aletaan tapella leivästä ja perunoista. Kärsimättömänä arvosteli hän maailman järjestyksi:

— Ne ovat keksineet jos mitään. Ettei auringon valo palaa kilon tai puollitosta sillei ja sillä matkalla, ettei maanpaa liikkua millimetriin, kaksi, puoleen ja toiseen, mutta eläpäis, että he olisivat keksineet kurjuuden, syytti. Ne jumaloivat kaikenlaisia Danten runoja ja Shakespearin draamoja, mutta jos mies selittää, ettei kurjuus johtuu tuotantovälineiden yksiyksimuksesta, toimittavap ne hänet mestauspölykylle. Lempo vie! Keninkaan ihikuyskä on paljon kuuluisampi ihmii kuin sadantulannen ihmisen nälkäkuolema. Apinain lampaille ja luolahimisten säärilulle rakennetaan uljaita palatseja, mutta köyhään ihmisen lapset saavat syntyä kadulle.

Ovella kollistellaan. Kohta alkaa "taistelu leivästä". Minä poistun kadulle, "jossa ei tunneta taidetta eikä maailman rakennusoppia". Näillä sanoilla hyvästeli hän minua.

Kovin oli kylmä seuraavana aamuuna. Tuttavani istui kivelii merenrannalla kyyristyneenä hajanaisen takkinsa sisälle. Hän katseili perhosia. Taivaalta leijaili lumihöyryleitä alas kylmään veteen... Tänäpäin oli "työmiehen vaimoa" näytetty suuren hurjasti: seinältä raavittiin pois kaikki taiteelliset kolot ja taiteilija ajettiin ulos sateseen... Surullisena katseli hän kauas merelle.

Oletko tehnyt tehtäväsi?

Oletko muistanut luovuttaa roposi näiden lapsukaisten näiden sammuttamiseksi?